

**T.C. İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ**

**DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ
WORKING PAPER SERIES**

Tartışma Metinleri

WPS NO/ 214 / 2019-06

**818 Sayılı Borçlar Kanunu ve 6098 Sayılı
Türk Borçlar Kanunu Kapsamında Hasarın Geçışı**

BÜŞRA YILMAZ*

---

* Busrayilmaz1993@gmail.com, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü Uluslararası Ticaret Hukuku ve AB Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

ÖZET

Satım sözleşmesi; satıcının satılanı devir, alıcının ise satılanın bedelini ödeme yükümlülüğünü üstlendiği tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme türüdür. Satım sözleşmesi günlük hayatta kullanımı oldukça yaygın olan sözleşmelerdendir. Satım sözleşmesinin kurulması ile ifa edilmesi anına kadar geçen süre zarfında malda meydana gelecek hasara taraflardan hangisinin hangi andan itibaren katlanacağı sorunu, hukukta yanıt aranan önemli sorulardan biridir. Hasarın geçişi sorununa ilişkin olarak 818 Sayılı Borçlar Kanunu'nda öngörülmüş bir takım düzenlemeler mevcut iken bu düzenlemeler, hakkaniyete aykırılık teşkil etmesi sebebiyle doktrin ve uygulamada oldukça eleştirilmiştir. Kanun koyucu, hakkaniyete aykırılığın giderilmesi amacıyla söz konusu eleştirileri de dikkate alarak 6098 Sayılı Kanun ile eski kanunda yer alan düzenlemelerden tamamen farklı bir düzenleme getirmiştir. Bu çalışmada, hasarın geçişine ilişkin kurallar iki kanun kapsamında karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hasar, Satım Sözleşmesi

ABSTRACT

The sales contract is synallagmatic agreement that the seller undertakes to transfer the sold good and the buyer undertakes to pay the cost of it. The sales contract is one of the most common contracts in daily life. One of the important questions to be answered in law is the problem of from when and which party will be bear the damage. time of the execution of the sale contract until the moment of execution. Even though, there were some regulations in the Code of Obligations numbered 818 regarding that problem, those regulations were highly criticized in the doctrine and practice due to they constitute a violation of equity. The legislator has taken into account these criticisms and has introduced a completely different regulation than the old law with the Law numbered 6098 in order to eliminate the violation of equity. The legislator has introduced a completely different regulation than the old law in accordance with the Law No. 6098, taking into account these criticisms in order to eliminate illegality. In this study, the rules regarding the transition of damage will be discussed comparatively within the scope of two laws.

Key Words: Damage, Sales Contract

Giriş

Satım sözleşmesi, gerek günlük hayatta gerekse ticari hayatta iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler arasında en yaygın olarak kullanılan sözleşme türüdür. Gelişen teknolojinin bir sonucu olarak mal çeşitlerinin artması ve ticaret hayatının uluslararası bir nitelik kazanması satım sözleşmesinin önemini her geçen gün daha da arttırmakta ve satım sözleşmesine ilişkin yeni sorunları da beraberinde getirmektedir. Satım sözleşmesinde hasara taraflardan hangisinin hangi andan itibaren katlanacağı sorunu bunlardan biridir. Bu sorun kısaca ‘hasarın geçişi’ olarak adlandırılır ve hukuk sistemleri bu soruna ilişkin olarak çeşitli düzenlemeler öngörmektedir.

Hasar, taraflar arasında satım sözleşmesinin kurulmasıyla borcun ifası arasında geçen sürede edimin borçluya yüklenemeyen haller sebebiyle imkânsızlaşmasının meydana getirdiği olumsuz sonuçları ifade etmektedir. Söz konusu olumsuz sonuçlara kimin hangi andan itibaren katlanacağı ise ‘hasarın geçişi sorunu’ olarak adlandırılır. Hasarın geçişine ilişkin kurallar hukukumuzda 818 Sayılı Borçlar Kanunu’nda düzenlenmiş, daha sonra 6098 Sayılı Borçlar Kanunu ile tamamen değiştirilerek farklı bir sistem benimsenmiştir. Öyle ki, ülkemizde ve dünyada yaşanan ekonomik gelişmeler karşısında meydana gelen yeni ihtiyaçlara 818 Sayılı Borçlar Kanunu yanıt vermekte yetersiz kalmış, bu sebeple söz konusu kanunda değişikliğe gidilerek uluslararası hukuktaki düzenlemelerin de dikkate alındığı 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu yürürlüğe girmiştir. 818 Sayılı Borçlar Kanunu’nun 183. maddesinde hasarın satım sözleşmesinin kurulma anında alıcıya geçmesi kuralı benimsenmiştir. Bu kural alıcıyı, henüz mülkiyetini kazanmadığı bir malın hasarına katlanmak ve bedelini ödemekle yükümlü kıldığından doktrin ve uygulamada oldukça eleştirilmiştir. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 208. maddesinde söz konusu eleştiriler dikkate alınarak hasarın geçişi taşınırlar bakımından zilyetliğin devrine, taşınmazlar bakımından ise tescile bağlı kılınmıştır. Böylece, yeni kanunda hasara malın fiili hâkimiyetine sahip olan kişinin katlanması kuralı benimsenerek eski kanuna kıyasla daha adil bir düzenleme öngörülmüştür.

1. Hasar Kavramı

Günlük dilde hasar kavramı, geniş anlamıyla bir malda herhangi bir olay sonucu meydana gelen kırılma, bozulma veya yok olma gibi zararları ifade eder². Malda meydana gelen bu tür hasara, mal sahibi veya mal üzerinde aynı hak sahibi olan kişiler katlanır³. Bunun yanı sıra, taraflar arasında sözleşmesel bir borç ilişkisinin mevcut olması halinde dar ve teknik anlamda hasardan bahsedilir⁴. Dar anlamı ile hasar; borcun doğduğu andan itibaren ifa edilmesine kadar geçen sürede edimin, borçlunun kusurlu olmadığı haller nedeniyle imkânsızlaşmasının sonuçlarına kimin katlanacağı ile ilgilidir⁵. Nitekim bir satım sözleşmesinde satıcı, kendi edimini yerine getirmiş olmasına rağmen satılanın bedelini talep etme hakkını kaybetme riski ile karşı karşıya kalabilirken alıcı ise satılanın bedelini ödemiş olmasına rağmen satılanı hiç veya gereği gibi elde edememe riski altındadır⁶. Bu kapsamda hasar kavramı ifade ettiği tehlikenin türüne göre edim hasarı ve bedel hasarı olmak üzere ikiye ayrılır⁷.

Satım sözleşmesi; alıcı ile satıcı arasında akdedilen, satıcının malın mülkiyetini alıcıya devir, alıcının ise malın bedelini satıcıya ödeme borcunu üstlendiği tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme türüdür⁸. Bu yönüyle satım sözleşmesi, içerisinde edim hasarı ve bedel hasarını birlikte barındırır⁹. Öyle ki, edim hasarı satıcı bakımından sonradan meydana gelen imkânsızlık sebebiyle malın mülkiyetini devir borcunun devam edip etmeyeceği ile ilgilidir¹⁰. Satıcının ifa yükümlülüğü devam ettiği takdirde edim hasarı satıcıya, sona erdiği takdirde ise alıcıya ait olacaktır. Bedel hasarı ise, satıcının sonraki imkânsızlık nedeniyle borcundan kurtulmasıyla birlikte bedelini talep etme hakkını yitirmesi, alıcının ise malın mülkiyetini kazanamamış olmasına rağmen bedelini ödemek zorunda kalması şeklinde kendini gösterir¹¹.

² Cevdet Yavuz, **Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler**, 14.b, İstanbul: Beta Yayınları, 2016, s.34.

³ Özge Yenice, **Türk Borçlar Kanunu Ve Viyana Satım Konvansiyonu (CISG) Hükümleri Işığında Gönderme Satımı**, 1.b., İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015, s.53.; Haluk Nami Nomer, Baki İlkay Engin, **Türk Borçlar Kanunu Şerhi Özel Borç İlişkileri**, 1.b, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013, s.55.

⁴ Kübra Yetiş-Şamlı, **Borçlar Kanunu ve CISG Çerçevesinde Hasarın İntikali**, C.65, S.1, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 2007, s. 304.

⁵ Sabah Altay, **Satım Sözleşmesinde Hasarın Geçişi**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2008, s.10.

⁶ Yavuz, **a.g.e.**, s.34.

⁷ Altay, **a.g.e.**, s.10

⁸ Aydın Zevkliler, K. Emre Gökyayla, **Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri**, 16.b., Ankara: Turhan Kitabevi, 2016, s.32; Yavuz, **a.g.e.**, s.26

⁹ Fahrettin Aral, Hasan Ayrancı, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 9.b, Ankara: Yetkin Yayınları, 2012, s. 74; Altay, **a.g.e.**, s.18.

¹⁰ Esra Hansu, **Satım Sözleşmesinde Hasarın Geçişi**, 1.b, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017, s.10.; Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, 2.b, Ankara: Yetkin Yayınları, 2015 s. 51.

¹¹ Hansu, **a.g.e.**, s. 11; Altay, **a.g.e.**, s. 19.

2. 818 Sayılı Borçlar Kanunu'na Göre Hasarın Geçişi

818 Sayılı Borçlar Kanunu'nun 117. maddesinde “*Borçluya isnat olunamayan haller münasebetiyle borcun ifası mümkün olmazsa, borç sâkit olur*” denilerek hasarın geçişi için genel bir kural öngörülmüştür. Buna göre, borçluya yüklenemeyecek sebeplerle borcun imkânsız hale gelmesi durumunda, borçlu borcundan kurtulacak ve edim hasarına alacaklı katlanacaktır. Hükmün ikinci fıkrasında ise sonraki imkânsızlık sebebiyle borcundan kurtulan borçlunun karşı taraftan almış olduğu edimleri iade etmekle yükümlü olduğu, henüz bir edim elde etmemişse de bu edimi talep hakkını yitireceği düzenlenerek bedel hasarı borçluya yüklenmiştir. Hükmün son fıkrasında “*Kanun veya akit ile borcun ifasından evvel bile vukua gelen zararın, alacaklıya tahmil edilmiş olduğu haller bundan müstesnadır*” denilerek bedel hasarına borçlunun katlanacağı kuralının istisnaları saklı tutulmuştur.

Hasarın geçişine ilişkin BK m. 117'ye kıyasen daha özel bir kural kanunun 183. maddesinde düzenlenmiştir. BK m. 183/I uyarınca durumun gereği ve özel şartlardan kaynaklanan istisnalar hariç olmak üzere hasar, sözleşmenin kurulduğu an alıcıya geçer. Burada söz konusu olan hasar bedel hasarı olup BK m. 183 kapsamında bedel hasarı riskinden söz edebilmek için öncelikle taraflar arasında akdedilmiş ve sonuçlarını doğurmaya başlamış geçerli bir satış sözleşmesinin olması gerekmektedir¹². Aksi halde hasar riskinin geçişinden bahsedilemez.

Bu kural tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde hasarın geçişini düzenleyen BK m. 117/II'nin istisnası niteliğindedir. Öyle ki BK m. 117/II uyarınca ifanın imkânsız hale gelmesi sonucuna borçlu katlanırken 183/I parça borçlarında hasarı alacaklı üzerinde bırakmaktadır. Böyle bir istisna olmasaydı malı teslim etmekle yükümlü olan borçlu imkânsızlığın sonucuna sürekli katlanmak zorunda olacak ve malın bedelini alacaklıdan talep etme hakkından yoksun kalacaktı¹³. Çeşit borçlarında ise ‘*nevi telef olmaz (genus non perit)*’ ilkesi gereğince borcun imkânsız hale gelmesi mümkün olmadığından edim hasarı satıcının üzerindedir.

Satım sözleşmesinin kurulduğu an malın alıcıya teslim edilmesi zorunlu değildir, sözleşmenin kurulmasıyla malın teslimi arasında belirli bir süre olabilir. Bu süre zarfında hasarın

¹² Hakan Acar, **Uluslararası Satışlarda Hasar Riskinin Geçişi**, 1.b, İstanbul: Kazancı Hukuk Yayımevi, 2009, s.30.; Kocayusufpaşaoğlu/Hatmi/Serozan/Arpacı, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, C.3, b.6, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2014, s. 80.

¹³ Aydın Zevkliiler, Ayşe Havutçu, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, b.9., Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2007, s.57.

tarafından hangisine ait olacağı BK m. 183/II'de düzenlenmiştir. Hükme göre, konusu çeşit borcu olan gönderme satımlarında hasar, malın taşıyıcıya teslim edilmesiyle alıcıya geçer. Başka bir ifadeyle, satım sözleşmesi kurulduktan sonra mal, henüz alıcısına teslim edilmemiş dahi olsa hasara alıcı katlanmak zorundadır. Burada kanun koyucu hasarın geçişi için malın ayırt edilmesini yeterli bulmayarak malın alıcısına gönderilmek üzere satıcının elinden çıkmış olmasını da aramıştır.¹⁴ Ancak bu hüküm, alıcıyı henüz maliki olmadığı bir malın hasarına katlanmak zorunda bıraktığından hakkaniyete aykırıdır. Nitekim Borçlar Kanununda mülkiyetin devri için taşınırlarda zilyetliğin devri, taşınmazlarda ise tapuda tescil aranmaktadır.

BK m. 183/III'te ise geciktirici şarta bağlı satım sözleşmelerinde hasarın geçişi düzenlenmiştir. Hükme göre hasar, şartın gerçekleştiği andan itibaren alıcıya geçer ve bu zamana kadar malda meydana gelen hasara satıcı katlanır. Ancak, koşul gerçekleşmeden satılanın zilyetliğinin alıcıya devri halinde hasar, koşulun gerçekleşmesi beklenmeksizin alıcıya geçer¹⁵.

2. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Hasarın Geçişi

Hasarın geçişi 6098 Sayılı Borçlar Kanunu'nun 136, 208 ve 245. maddelerinde düzenlenmiştir. TBK'nın *İfa İmkânsızlığı* başlıklı 136. maddesinde borcun ifasının borçludan kaynaklanmayan nedenlerle imkânsız hale gelmesi halinde borcun sona ereceği kuralı yer almaktadır. Ancak, edimin yerine geçebilecek bir ikame değer var ise borcun sona ermesinden söz edilemez¹⁶. İkinci fıkrada ise karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde borçlunun imkânsızlık sebebiyle borcundan kurtulması durumunda karşı taraftan aldığı edimleri sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca iade etmekle yükümlü olduğu, henüz bir edim elde etmemişse de bu edimi talep hakkını kaybedeceği düzenlenmiştir. Bu madde uyarınca edim hasarına alacaklı, bedel hasarına ise artık borcunu ifa etmesi imkânsız hale gelen, dolayısıyla alacaklıdan malın bedelini talep edemeyecek olan borçlu katlanacaktır. TBK m. 136/II-2 ise kanun veya sözleşmeden kaynaklanan sebeplerle borcun ifa edilmesinden önce meydana gelen hasarın alacaklıya yüklendiği durumları bu hükmün dışında bırakmıştır. Görüldüğü

---

¹⁴ Yenice, **a.g.e.**, s.114.

¹⁵ Haluk Tandoğan, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri** C. I/1, b.6, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2008, s. 118; Nomer, Engin, **a.g.e.**, s. 65.

¹⁶ Hansu, **a.g.e.**, s.122.

üzere TBK m. 136, BK m. 117 ile paralel bir düzenleme içermektedir. Bu hüküm emredici nitelikte olmayıp, taraflarca aksinin kararlaştırılması her zaman mümkündür.

TBK m. 208’de satım sözleşmesinde hasarın geçişi sorununa ilişkin kurallar düzenlenmiştir. Hükümün birinci fıkrasında “*Kanundan, durumun gereğinden veya sözleşmede öngörülen özel koşullardan doğan ayrık haller dışında, satılanın yarar ve hasarı; taşınır satışlarında zilyetliğin devri, taşınmaz satışlarında ise tescil anına kadar satıcıya aittir.*” denilerek hasarın geçişi taşınırlarda zilyetliğin devri, taşınmazlarda ise tescil anına bağlanmıştır. Madde metninde özellikle ‘*malın teslimi*’ değil ‘*zilyetliğin devri*’ ifadesinin kullanılma sebebi taşınırlarda malın, hükmen teslim ya da kısa elden teslim yolları ile de teslim edilmeksizin mülkiyetinin devredilebilir olmasıdır¹⁷. Görüldüğü üzere kanun koyucu yeni kanunda, eski kanunda yer verilen hasarın sözleşmenin kurulmasıyla geçeceği kuralını ortadan kaldırarak onun yerine tamamen farklı bir kural öngörmüştür. Bunun yanı sıra, yeni kanunda hasarın geçişi bakımından eski kanundan farklı olarak taşınır ve taşınmaz mal ayrımına da yer verilmemiştir.

TBK m. 208/II, alıcının temerrüdü halinde hasarın geçişi kuralını düzenlemektedir. Buna göre alıcı, satın almış olduğu malın zilyetliğini teslim almada temerrüde düşerse, temerrüde düşme anından itibaren malda meydana gelen hasara katlanmakla yükümlü olur. TBK’nın bu hükmü hasarın zilyetliğin devri ile geçeceğini düzenleyen genel kuralın bir istisnası niteliğindedir¹⁸. Kanunun bu hükmü ile satıcıyı, alıcının kasıt veya ihmalden kaynaklanan sebeplerle meydana gelen hasara karşı korunmaktadır. Ancak, alıcı temerrüde düşmemiş olsaydı dahi borçlunun borcunu ifa edemeyeceğini ispat ettiği takdirde sorumluluktan kurtulur. Buna karşılık, satıcı da kendi edimini ifa etmede temerrüde düşerse hasarın alıcıya geçişinden bahsedilemez ve satıcı, temerrüt süresi boyunca meydana gelen hasara katlanır¹⁹. Başka bir ifadeyle satıcının temerrüde düşmesi halinde hasar alıcıya geçmeyecek ve bu süre içerisinde malda meydana gelen tüm hasara satıcı katlanacaktır. Satıcı da temerrüde düşmekte kusurlu olmadığını ya da edimini ifa etmiş olsaydı dahi malın hasara uğrayacağını ispat ettiği takdirde hasara katlanmaktan kurtulur²⁰.

---

¹⁷ Yenice, **a.g.e.**, s.108.

¹⁸ Murat Oruç, **Satım Sözleşmesinde Riskin Geçişi**, İstanbul: Vedat Yayıncılık, 2015, s.87.

¹⁹ Yenice, **a.g.e.**, s.68.

²⁰ Hayrunnisa Özdemir, “Satış Sözleşmesinde Yarar ve Hasarın İntikali”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3-4 Haziran 2011), Sempozyum No: III, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan (355-375), 2. Bası, İstanbul: Legal Yayıncılık, 2012,s.373.

6098 Sayılı Kanun ile eski kanundan farklı olarak parça borcu ve tür borcu ayrımı ortadan kaldırılmıştır. Öyle ki TBK m. 208'in birinci ve ikinci fıkrasında parça borcu tür (cins, çeşit) borcu ayrımı yapılmaksızın yerinde satım ve uzaktan satımda hasarın geçişi düzenlenmiştir. TBK m. 208/III ise yine parça borcu tür borcu ayrımı yapılmaksızın mesafeli satışlarda hasarın geçişi sorununu düzenlemektedir. Söz konusu hüküm uyarınca taraflar arasında malın ifa yerinden başka bir yere gönderilmesinin kararlaştırılması halinde hasar malın taşıyıcıya teslim edildiği anda alıcıya geçer. Başka bir ifadeyle mesafeli satışlarda hasarın geçiş anı, ifanın tamamlandığı ana değil ifa hareketinin yapılma anına göre belirlenir²¹. Satıcı, malı alıcısına teslim etmek üzere ifa eylemini gerçekleştirerek ilk bağımsız taşıyıcıya teslim ettiği an, ifa sonucu henüz gerçekleşmemiş dahi olsa hasara katlanmaktan kurtulur. Alıcı ise malın zilyetliğini henüz kazanamamış olduğu halde malın ilk bağımsız taşıyıcıya teslim edilmesi ile hasara katlanır.

Taraflar arasında akdedilen satım sözleşmesinde ifa geciktirici veya bozucu şarta bağlanabilir. TBK m. 170 uyarınca bu tür satımlar, koşulun gerçekleştiği andan itibaren hüküm ve sonuçlarını doğurur. Eski kanunda bu kurala paralel olarak yarar ve hasarın ancak koşulun gerçekleşmesi ile alıcıya geçeceği düzenlenmişti. Ancak TBK'da böyle bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu nedenle hasarın, teslim anında alıcıya geçeceği kabul edilir. Bozucu şarta bağlı satım sözleşmelerinde ise sözleşme geçerli bir biçimde kurulduğu andan koşulun gerçekleşeceği ana kadar hüküm ve sonuçlarını doğurur (TBK m. 173). Bu durumda sözleşme baştan geçerli olarak kurulduğundan hasarın geçişinde genel kural niteliğindeki TBK m. 208 uygulanır²². Başka bir ifadeyle satılanın zilyetliğinin alıcıya devredilmesinden itibaren şartın gerçekleşmesine kadar geçen sürede hasar alıcıya ait olur²³. Ancak taraflar aralarında aksini kararlaştırmış ise ya da işin niteliği gereği (m. 173/III) bozucu koşulun istisnai olarak geçmişe etki etmesi durumu söz konusu ise hasar da geçmişe etkili olarak satıcıya ait olur.

Taraflar arasında teslimin tescilden sonraki bir zamanda yapılması için sözleşmeyle bir süre belirlenmiş olması durumunda hasarın geçişi TBK m. 245'te düzenlenmiştir. Hükme göre; *“Satılanın tescilden sonraki bir zamanda alıcı tarafından teslim alınması için sözleşmeyle bir süre belirlenmişse, onun yarar ve hasarı, alıcıya teslimle geçer. Bu hüküm alıcının satılanı*

²¹ Mustafa Alper Gümüş, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, C.I, 3.b., İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2013, s.31.

²² Murat Aydoğdu, Nalan Kahveci, **Türk Borçlar Hukuku: Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)**, 2.b., Ankara: Adalet Yayınevi, 2014, s.78.

²³ Ali Bozer, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 2.b.,Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 2007, s.276.

teslim almada temerrüde düşmesi durumunda da uygulanır. Bu sözleşmenin geçerliliği yazılı şekilde yapılmış olmasına bağlıdır.” denilerek taraflar arasındaki sözleşmenin yazılı şekilde yapılmış olması şartıyla hasarın, teslim anında alıcıya geçeceği kuralı benimsenmiştir. TBK m. 245’te yer alan bu düzenleme, TBK m. 208’deki genel kuralın istisnası niteliğindedir.

Sonuç

Satım sözleşmesinde hasar, 818 Sayılı Borçlar Kanununda 183. maddesine göre sözleşmenin kurulmasıyla alıcıya geçmekteydi. Ancak, bu kural alıcıyı henüz maliki olmadığı bir malın hasarına katlanmak ve bedelini ödemek zorunda bıraktığından Yargıtay ve doktrin tarafından oldukça eleştirilmiştir²⁴. Bunun üzerine kanun koyucu tarafından 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu kaleme alınırken eski kanundaki düzenleme değiştirilerek hasarın geçişi için taşınırlarda zilyetliğin devri; taşınmazlarda ise tescil aranmıştır. Görüldüğü üzere yeni kanun, hasarın geçişi kuralını taşınır ve taşınmaz mallar bakımından ayrı ayrı düzenlemiştir.

Yeni kanun ile getirilen bir diğer değişiklik ise gönderilecek borçlarda hasarın geçişini düzenleyen TBK m. 208/III'de eski kanunda yer alan malın satıcının elinden çıkması ifadesinin malın taşıyıcıya teslimi olarak değiştirilmiş olmasıdır. Bunun yanı sıra yeni kanunda, eski kanundan farklı parça borcu ve çeşit borcu ayırımına yer verilmemiş ve dolayısıyla hasarın geçişi için malın ayırt edilmiş olması koşulu aranmamıştır. Nitekim, konusu parça veya çeşit borcu olan satımlarda satılanın yarar ve hasarı, zilyetliğin devri ile birlikte alıcıya geçeceğinden ayırt edilme anının önemi azalmıştır. Her ne kadar madde metninde parça borcu ve çeşit borcu ayırımına yer verilmemiş olsa da doktrinde bu konuda görüş farklılıkları mevcuttur. Ağırlıklı olan görüş, böyle bir ayırım yapılmasının gerekli olmadığını savunmaktadır. Aksini savunan yazarlara göre ise hasarın geçişinde parça borcu ve çeşit borcu ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Kanaatimizce, her ne kadar kanun lafzında bir ayırım yapılmamış da olsa hasarın geçişi bakımından parça borcu ve çeşit borcu ayırımı önem arz etmektedir. Nitekim, konusu çeşit borcu olan satım sözleşmelerinde ayırt etme en geç zilyetliğin devri anında gerçekleşeceğinden ayırma gerek kalmayacaktır. Ancak alıcının temerrüdü halinde hasar zilyetliğin devri değil alıcının temerrüde düşme anında alıcıya geçmektedir. Dolayısıyla, burada fiilen bir teslimden bahsedilmesi mümkün olmadığından ayırt etmenin önemi ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra TBK m. 208/III'te gönderilecek borçlarda hasarın geçişi düzenlenirken ayırt etme işleminin sözleşme konusu malın taşıyıcısına teslim edilmesiyle tamamlandığı zımnen kabul edilmiştir.

---

²⁴ Yargıtay 3.H.D. 29.1.1987, E. 1986/11197, K. 1987/957 (www.kazanci.com).

Eski kanunda şarta bağlı satım sözleşmeleri için öngörülen şartın gerçekleştiği andan itibaren hasarın alıcıya geeceeği kuralına TBK m. 208’de yer verilmemiştir. Bunun nedeni hasarın satım sözleşmesinin kurulması anına bağlanmamış olmasıdır.

KAYNAKÇA

ACAR, Hakan. **Uluslararası Satışlarda Hasar Riskinin Geçişi**. 1.b. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayımevi. 2009.

ALTAY, Sabah. **Satım Sözleşmesinde Hasarın Geçişi**. İstanbul: Vedat Kitapçılık. 2008.

ARAL, Fahrettin ve Hasan Ayrancı: **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**. 9.b. Ankara: Yetkin Yayınları. 2012

AYDOĞDU, Murat ve Nalan Kahveci. **Türk Borçlar Hukuku: Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)**. 2.b. Ankara: Adalet Yayınevi. 2014.

BOZER, Ali. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 2.b. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını. 2007.

CİHAN A. Hulki. **Kullandırma Sözleşmelerinde Hasar**. 1.b. İstanbul: Vedat Kitapçılık. 2015. s.49.

EREN Fikret. **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**. 2.b. Ankara: Yetkin Yayınları. 2015.

GÜMÜŞ, Mustafa Alper. **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**. C.I. 3.b. İstanbul: Vedat Yayıncılık. 2013.

HANSU, Esra. **Satım Sözleşmesinde Hasarın Geçişi**. 1.b. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. 2017.

Kazancı Hukuk Otomasyon

KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/Hatemi/Serozan/Arpacı. **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**. C.3. 6.b. İstanbul: Filiz Kitabevi. 2014

NOMER, Haluk Nami ve Baki İlkay Engin. **Türk Borçlar Kanunu Şerhi Özel Borç İlişkileri**. 1.b Ankara: Seçkin Yayıncılık. 2013.

ORUÇ, Murat. **Satım Sözleşmesinde Riskin Geçişi**. İstanbul: Vedat Yayıncılık.

ÖZDEMİR, Hayrunnisa. “Satış Sözleşmesinde Yarar ve Hasarın İntikali”. **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**. Özel Hukuk Sempozyumu

Özel Sayısı. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3-4 Haziran 2011). Sempozyum No: III. Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan. (355-375). 2.b. İstanbul: Legal Yayıncılık. 2012.

ŞAMLI, Kübra Yetiş. "Borçlar Kanunu ve CISG Çerçevesinde Hasarın İntikali". **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**. C.65. S.1. (2007).

TANDOĞAN, Haluk. **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**. C. I/1. 6.b. İstanbul: Vedat Kitapçılık. 2008.

YAVUZ, Cevdet. **Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)**, 14.b. İstanbul: Beta Yayınları. 2016.

YENİCE, Özge. **Türk Borçlar Kanunu Ve Viyana Satım Konvansiyonu (CISG) Hükümleri Işığında Gönderme Satımı**. 1.b. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. 2015.

ZEVKLİLER, Aydın ve K. Emre Gökyayla. **Borçlar Hukuku: Özel Borç İlişkileri**. 16.b. Ankara: Turhan Kitabevi. 2016.

ZEVKLİLER, Aydın ve Ayşe Havutçu. **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 9.b. Ankara: Seçkin Yayıncılık. 2007.